

Inventarisatie natuurwaarden recreatiegebied De Heide te Heerenveen

A&W-rapport 1625

in opdracht van

Inventarisatie natuurwaarden recreatiegebied De Heide te Heerenveen

A&W-rapport 1625

E.W. de Vries

Foto Voorplaat

Deel plangebied, foto A&W

E.W. de Vries 2011

Inventarisatie natuurwaarden recreatiegebied De Heide te Heerenveen, A&W-rapport 1625
Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden

Opdrachtgevers

Gemeente Heerenveen

Postbus 15000

8440 GA Heerenveen

Telefoon 0513 617 617

Uitvoerder

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek BV

Postbus 32

9269 ZR Feanwâlden

Telefoon 0511 47 47 64

Fax 0511 47 27 40

info@altwym.nl

www.altwym.nl

Projectnummer

1713HVVH

Projectleider

E.W. de Vries

Status

Eindrapport

Autorisatie

Goedgekeurd

Paraaf

R. Strijkstra

Datum

21 april 2011

Inhoud

1	Inleiding	1
2	Situatieschets en bestemmingsplan	3
	2.1 Huidige situatie	3
	2.2 Bestemmingsplan	3
3	Beschermde soorten	5
	3.1 Planten	5
	3.2 Ongewervelde diersoorten	5
	3.3 Vissen	6
	3.4 Amfibieën	6
	3.5 Reptielen	7
	3.6 Vogels	8
	3.7 Vleermuizen	8
	3.8 Overige zoogdieren	9
	3.9 Samenvatting relevante wettelijk beschermde soorten	10
4	Effectbepaling en beoordeling	13
	4.1 Licht beschermde soorten	13
	4.2 Rietorchis	13
	4.3 Groene glazenmaker	13
	4.4 Vissen	14
	4.5 Rugstreeppad	14
	4.6 Ringslang	14
	4.7 Vogels	14
	4.8 Vleermuizen	15
	4.9 Overige zoogdiersoorten	15
	4.10 Samenvattende tabel	16
5	Conclusies	17
	Eindconclusie	17
6	Literatuur	19

Bijlage 1 Relevante wet- en regelgeving natuur

1 Inleiding

Aanleiding

De gemeente Heerenveen bereidt de herziening voor van het bestemmingsplan 'De Heide', een wijk in Heerenveen. Binnen het bestemmingsplangebied ligt het recreatiegebied De Heide. Van dit recreatiegebied wil de gemeente inzicht krijgen in de (mogelijke) aanwezigheid van soorten die wettelijk beschermd zijn volgens de Flora- en faunawet. In dit kader heeft de gemeente Heerenveen Altenburg & Wymenga bv opdracht gegeven voor het uitvoeren van het onderzoek.

Doel

Het onderzoek dat aan deze rapportage ten grondslag ligt, is een ecologische quickscan. Bij een quickscan worden de (potentieel) aanwezige wettelijk beschermde natuurwaarden in en nabij het plangebied in kaart gebracht. In dit geval wordt op verzoek van de opdrachtgever alleen aandacht besteed aan soorten die beschermd zijn volgens de Flora- en faunawet. Het doel van het onderzoek is antwoord te geven op de vraag in hoeverre in het bestemmingsplan rekening moet worden met de aanwezigheid van dergelijke soorten. Ofwel, of de wijziging van het bestemmingsplan conflicten veroorzaakt met de Flora- en faunawet.

Inhoud van het rapport

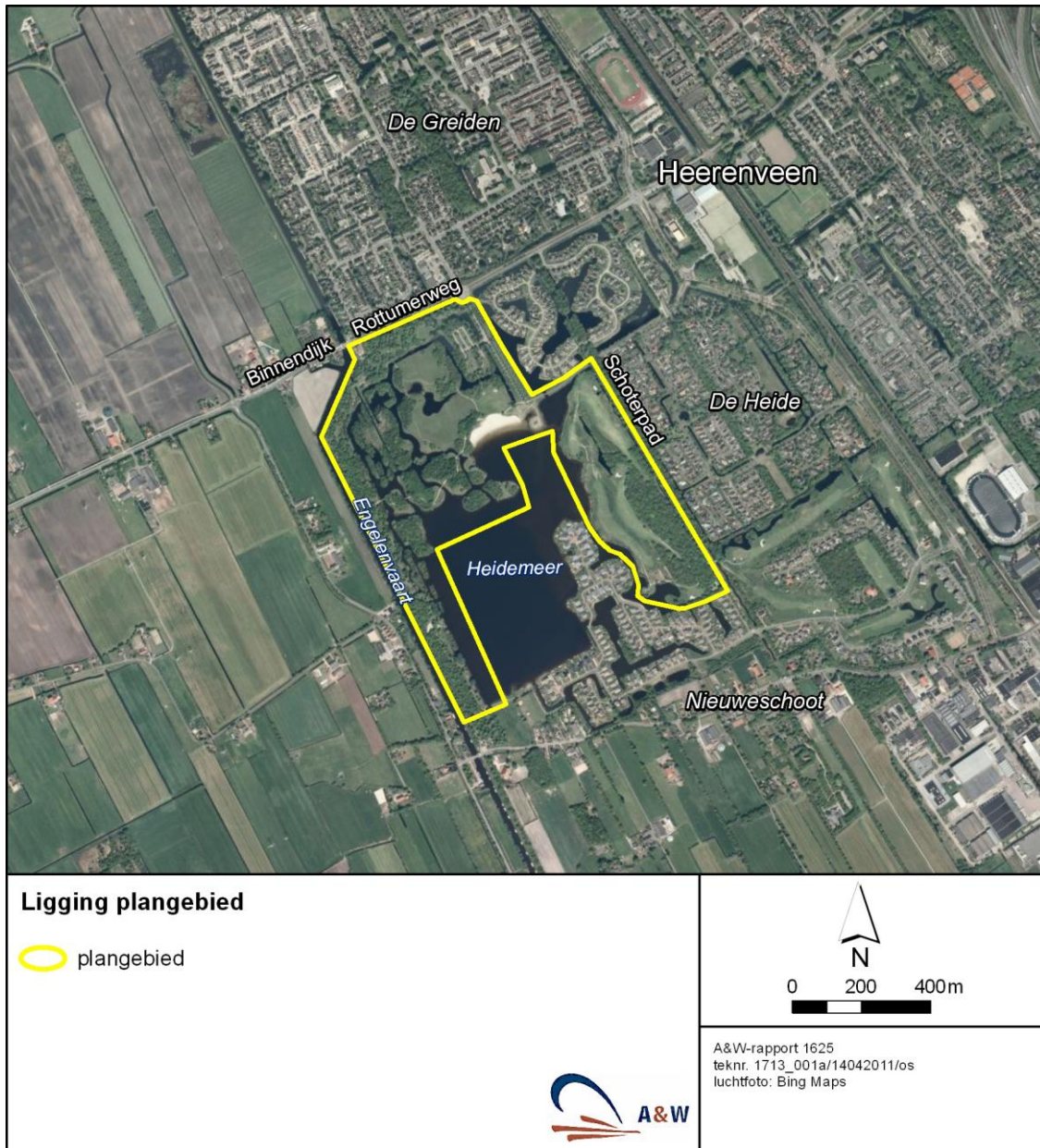
Het rapport is opgebouwd uit de volgende hoofdstukken.

- Situatieschets en bestemmingsplan: in dit hoofdstuk wordt het onderzoeksgebied afgebakend en beschreven. Tevens wordt een beschrijving gegeven van de bestemmingen in het plangebied (hoofdstuk 2).
- Wettelijk beschermde soorten: in dit hoofdstuk worden de wettelijk beschermde soorten (Flora- en faunawet) in en nabij het onderzoeksgebied beschreven en wordt bepaald welke daarvan relevant zijn voor onderhavige beoordeling (hoofdstuk 3).
- Effectbepaling en beoordeling: hier wordt bepaald wat het effect is van de uitvoering van het bestemmingsplan op de relevante soorten en wordt een beoordeling gegeven in het kader van de Flora- en faunawet (hoofdstuk 4).
- Conclusies: In dit hoofdstuk wordt de beoordeling in het kader van de Flora- en faunawet kort samengevat en wordt vermeld welke consequenties daaraan verbonden zijn (hoofdstuk 5).

Aanpak

Voor hoofdstuk 2 is uitgegaan van de informatie die verstrekt is door de opdrachtgever. Het hoofdstuk over de beschermde soorten (hoofdstuk 3) is gebaseerd op twee benaderingswijzen. Ten eerste zijn recente bronnen geraadpleegd over de aanwezigheid van soorten in en nabij het plangebied (verspreidingsatlassen, overzichtswerken, onderzoeksrapporten en websites). Daarnaast is op 11 maart 2011 een oriënterend veldbezoek uitgevoerd, waarbij gezien de tijd van het jaar voornamelijk is gelet op de mogelijkheden voor aanwezigheid van wettelijk beschermde soorten. De hoofdstukken 4 en 5 zijn vervolgens uitgewerkt aan de hand van de informatie in de hoofdstukken 2 en 3.

Altenburg & Wymenga bv presenteert in dit rapport de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

Figuur 1. Ligging van het plangebied in de omgeving van Heerenveen.

2 Situatieschets en bestemmingsplan

2.1 Huidige situatie

Het plangebied ligt in het zuidwesten van Heerenveen in de wijk De Heide (figuur 1) en heeft een oppervlakte van ongeveer 57 ha. Het plangebied is gelegen tussen de Rottumerweg (noord), het Schoterpad (oost) en de Engelenvaart (west). De zuidelijke grens van het gebied ligt voor een groot deel door het Heidemeer. Het plangebied bestaat in de huidige situatie uit het recreatiegebied De Heide met bospercelen (op eilandjes), begrazingsgebied, een strandje, een deel van een golfbaan en grote en kleine waterpartijen. In het plangebied is beperkt bebouwing aanwezig die bestaat uit een woning aan de Rottumerweg, sanitaire voorzieningen bij het strandje en enkele gebouwen ten behoeve van het onderhoud van de golfbaan. De recreatieve voorzieningen bestaan verder uit verscheidene wandel- en fietspaden en parkeerplaatsen.

2.2 Bestemmingsplan

Door de gemeente Heerenveen wordt een nieuw bestemmingsplan voor de wijk “De Heide” voorbereid. Belangrijk uitgangspunt is om de ruimtelijke (hoofd)structuur in het plangebied te behouden en vast te leggen. Dat wil zeggen dat de bestaande onderverdeling van het gebied in een woongebied en een recreatiegebied wordt gehandhaafd. Er wordt niet voorzien in een aanpassing van de bestaande ruimtelijke structuur. Voor wat betreft de planologische regeling van het recreatiegebied zal het bestemmingsplan uitgaan van de onderverdeling in een extensief gebruikt deel en een wat intensiever gebruikt deel.

3 Beschermden soorten

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de soorten die beschermd zijn volgens de Flora- en faunawet, die (mogelijk) aanwezig zijn in het plangebied en de omgeving daarvan. Tevens wordt van deze soorten bepaald of zij beïnvloed kunnen worden door de uitvoering van het bestemmingsplan en daardoor relevant zijn voor hoofdstuk 4 'Effectbepaling en beoordeling'.

Het plangebied ligt aan de rand van de bebouwde kom van Heerenveen en kan door de parkachtige opzet worden gekarakteriseerd als halfnatuurlijk, waarin voor verscheidene soortgroepen geschikt biotoop aanwezig is. Gezien de aanwezige biotopen is het te verwachten dat er wettelijk beschermde soorten in het plangebied voorkomen. Hieronder is per soortgroep besproken welke wettelijk beschermde soorten dat zijn in de (ruime) omgeving van het plangebied voorkomen en welke daarvan mogelijk van het plangebied gebruikmaken.

3.1 Planten

Het plangebied bestaat uit een afwisseling van bospercelen, graslanden en waterpartijen. De begroeiing in de bosachtige delen van het plangebied bestaat veelal uit jonge tot middeloude bomen met soorten als Gewone es, Witte abeel, Zwarte els, populier en berk. Langs de westrand zijn de bomen ouder en hier staan meer Zomereiken. Ditzelfde geldt voor het bosperceel op de golfbaan aan de oostzijde van het plangebied. De ondergroei in de bospercelen bestaat onder andere uit braam, Hazelaar, Klimop en Hulst. Waarschijnlijk is er ook een ruige kruidlaag aanwezig met onder andere Grote brandnetel en Fluitenkruid, maar dit kon op het moment van het veldbezoek niet worden vastgesteld. Ook de graslanden waren tijdens het veldbezoek nog niet tot ontwikkeling gekomen. Langs de randen van de waterpartijen was enige oevervegetatie zichtbaar die voornamelijk bestond uit Riet.

Binnen de gemeente Heerenveen komen verscheidene wettelijk beschermde plantensoorten voor. Bronnen met verspreidingsgegevens geven aan dat in het plangebied en/of de omgeving daarvan de middelzwaar beschermde Rietorchis en de licht beschermde Zwanenbloem, Koningsvaren en Gewone dotterbloem zijn waargenomen (www.telmee.nl, www.waarneming.nl). Het is niet uit te sluiten dat hier en daar in het plangebied groeiplaatsen van deze soorten aanwezig zijn. Andere wettelijk beschermde plantensoorten worden hier niet verwacht.

3.2 Ongewervelde diersoorten

Libellen

In het recreatiegebied zijn in het verleden (2000-2001) exemplaren van de zwaar beschermde Groene glazenmaker waargenomen (www.waarneming.nl). Ook bij inventarisaties in andere delen van Heerenveen is deze soort op meerdere plaatsen waargenomen (De Boer 2006, Jansen & De Boer 2007). Vanuit het landelijk meetnet Libellen wordt sinds 2001 in Heerenveen een monitoringsroute geïnventariseerd. De laatste jaren worden hierbij minder Groene glazenmakers waargenomen (pers. med. K. Uilhoorn). In 2008 is op korte afstand ten oosten van het plangebied een Groene glazenmaker waargenomen (K. Uilhoorn op www.waarneming.nl).

De Groene glazenmaker is sterk gebonden aan een goed ontwikkelde krabbenscheervegetatie. Het oriënterende veldbezoek vond te vroeg in het voorjaar plaats om te kunnen beoordelen of hier nog een geschikte krabbenscheervegetatie aanwezig is. Geconcludeerd kan worden dat niet is uit te sluiten dat in het plangebied (leefgebied van) de Groene glazenmaker aanwezig is.

Behalve de Groene glazenmaker zijn in het recreatiegebied De Heide relatief veel libellensoorten waargenomen. Door het waterrijke karakter van het plangebied zijn hier goede omstandigheden aanwezig voor veel libellensoorten. De meeste waargenomen soorten komen algemeen voor in Nederland, maar er komen ook enkele minder algemene soorten voor, zoals Vroege glazenmaker en Glassnijder (www.waarneming.nl). Deze soorten staan beide op de Rode Lijst van bedreigde soorten in Nederland. Andere wettelijk beschermde libellensoorten dan de Groene glazenmaker zijn voor zover bekend niet waargenomen in het plangebied en worden hier ook niet verwacht.

Dagvlinders

In het plangebied en de directe omgeving daarvan zijn geen waarnemingen bekend van wettelijk beschermde dagvlinders (Wymenga *et al.* 2006, Bos *et al.* 2006). De meeste beschermde dagvlinders stellen zeer specifieke eisen aan hun leefomgeving die vrijwel alleen zijn te vinden in natuurgebieden. Om deze redenen worden in het plangebied geen wettelijk beschermde dagvlinders verwacht. Door het groene karakter en de afwisseling van open en beschutte delen is het plangebied wel geschikt voor meer algemeen voorkomende dagvlinders. Hiervan is een twintigtal soorten waargenomen in en rond het plangebied (www.waarneming.nl)

Overige ongewervelde diersoorten

Gezien de verspreidingsgegevens en het ontbreken van belangrijke ecologische randvoorwaarden, worden in het plangebied geen andere wettelijk beschermde ongewervelde diersoorten verwacht (De Bruyne 2004, Kalkman 2004, Peeters *et al.* 2004, Timmermans *et al.* 2004, EIS *et al.* 2007, Koese *et al.* 2008).

3.3 Vissen

Uit verspreidingsgegevens blijkt dat in de ruime omgeving van het plangebied de middelzwaar beschermde Kleine modderkruiper en zwaar beschermde Grote modderkruiper en Bittervoorn voorkomen (Brenninkmeijer *et al.* 2008, , Van Delft *et al.* 2010). Voor de Grote modderkruiper is in het plangebied geen geschikt biotoop aanwezig. Het is daarom onwaarschijnlijk dat deze soort hier voorkomt. In de directe omgeving van het plangebied (De Greiden) is in 2008 de Kleine modderkruiper gevangen (Koopmans 2008). Voor deze soort en ook voor Bittervoorn is mogelijk geschikt leefgebied aanwezig in het plangebied. De aanwezigheid van deze soorten kan daarom niet worden uitgesloten.

3.4 Amfibieën

In de ruime omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van de zwaar beschermde Rugstreeppad, Heikikker en Poelkikker en enkel licht beschermde amfibieënsoorten, zoals Meerkikker, Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander (Wymenga *et al.* 2006, Van Delft *et al.* 2010).

Rugstreepd

In de omgeving van Heerenveen zijn uit verschillende jaren waarnemingen bekend van Rugstreepd (Creemers & Van Delft 2009, Van Delft 2010). Recent (2010) is net ten noorden van het plangebied een roepend mannetje waargenomen (www.waarneming.nl). Dit is vermoedelijk een zwervend exemplaar geweest op zoek naar nieuw leefgebied. De Rugstreepd is een pionierssoort die opduikt bij meestal onbegroeide, spontaan ontstane, recent aangelegde of pas geschoonde wateren. De soort komt ook voor in begroeide wateren, maar populaties kunnen zich alleen in dynamische milieus handhaven (Bergmans & Zuiderwijk 1986). Het plangebied is in dat perspectief aan te duiden als matig geschikt voor Rugstreepden, maar het is niet uit te sluiten dat de soort zich in het plangebied zal vestigen of heeft gevestigd.

Heikikker

In de omgeving van de Tjongervallei en De Deelen is de zwaar beschermde Heikikker aanwezig. De Heikikker heeft een voorkeur voor plaatsen met een hoge grondwaterstand. De soort komt voor in veenweidegebieden, in de verlandingszone van grotere wateren, in natte heidegebieden en in (Elzen)broekbossen (Nöllert & Nöllert 2001). De verspreiding komt vaak overeen met plaatsen waar veenvorming optreedt (Bergmans & Zuiderwijk 1986). Door de afwezigheid van dergelijke ecologische randvoorwaarden, is het onwaarschijnlijk dat de Heikikker in het plangebied voorkomt.

Poelkikker

De waarnemingen van Poelkikker betreffen waarschijnlijk vooral waarnemingen uit natuurgebieden als Easterskar en Katlijkschar. De Poelkikker heeft een duidelijke voorkeur voor de landschapstypen heide en hoogveen, hoewel de soort ook in halfnatuurlijke graslanden, agrarisch gebied, laagveen en zelfs stad, dorp en ruderaal terrein voorkomt (Creemers & Van Delft 2009). De Poelkikker komt voornamelijk tot voortplanting in kleinere geïsoleerde waterpartijen. Gezien het ontbreken van waarnemingen uit de directe omgeving en het karakter van het plangebied is het onwaarschijnlijk dat de Poelkikker in het plangebied voorkomt.

Licht beschermde amfibiesoorten

Het is aannemelijk dat enkele van de in de omgeving waargenomen lichtbeschermde amfibieënsoorten aanwezig zijn in het plangebied, zoals Meerkikker, Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander.

3.5 Reptielen

Uit verspreidingsgegevens van reptielen blijkt dat in de ruime omgeving van het plangebied de zwaar beschermde Ringslang, Adder en Gladde slang zijn waargenomen (Wymenga *et al.* 2006, Van Delft *et al.* 2010). Het gaat voor Adder en Gladde slang respectievelijk om waarnemingen uit het Easterskar en uit de omgeving van het landgoed Oranjewoud. Het plangebied vormt voor deze twee reptielsoorten geen geschikt leefgebied. Om deze redenen mag worden aangenomen dat Adder en Gladde slang niet in het plangebied voorkomen.

De Tjongervallei ten zuiden van Heerenveen is één van de kerngebieden voor de Ringslang in Friesland. Deze soort komt daar voornamelijk voor in de aangrenzende natuurgebieden, zoals Easterskar, Oranjewoud, Katlijkschar en -heide. Ringslangen zijn tot op zekere hoogte cultuurvolgers die zich kunnen handhaven in extensief gebruikte bermen, spoortaluds, volkstuintencomplexen en soms golfbanen (Wymenga *et al.* 2006). Vooral vrouwtjes Ringslangen op zoek naar eilegplaatsen vertonen zwerfgedrag,

waarbij ze flinke afstanden kunnen afleggen langs lijnvormige landschapselementen, zoals watergangen en oevers van meren. Door het waterrijke karakter van het plangebied is er potentieel geschikt leefgebied voor Ringslang aanwezig. Omdat het plangebied via de Engelenvaart bovendien in contact staat met de Tjongervallei, kan de aanwezigheid van Ringslang niet op voorhand worden uitgesloten.

3.6 Vogels

Door de afwisseling van grasland, bomen en bosschages is het plangebied zeer geschikt voor verscheidene broedvogelsoorten. In de opgaande begroeiing kunnen vogels van bos en park tot broeden komen, zoals Tjiftjaf, Zwartkop, Roodborst en Merel. Ook holenbroeders, zoals Boomklever, Grote bonte specht en Koolmees kunnen in oudere bomen geschikte holtes vinden/maken. In de bospercelen zijn ook mogelijkheden voor roofvogels aanwezig, zoals Buizerd, Sperwer en Ransuil. Tijdens het veldbezoek werden meerdere van de genoemde soorten waargenomen.

Rond de vijverpartijen is geschikt broedbiotoop aanwezig voor soorten als Meerkoet, Waterhoen, Fuut en enkele eendensoorten. Ook voor rietvogels, zoals Kleine karekiet, Rietzanger en Rietgors is in de oeverzones waarschijnlijk geschikt broedbiotoop aanwezig.

3.7 Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn zwaar beschermd door de Flora- en faunawet en zijn vermeld in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Voor deze soorten geldt sinds 26 augustus 2009, dat een ontheffing op basis van het wettelijke belang 'Ruimtelijke ontwikkeling' niet meer wordt verleend. Bij mogelijke conflicten met de Flora- en faunawet moeten daarom zoveel mogelijk maatregelen worden getroffen om negatieve effecten tegen te gaan. Om deze redenen wordt aan vleermuizen een aparte paragraaf besteed, de overige zoogdiersoorten komen in de daaropvolgende paragraaf aan bod.

Volgens de verspreidingsgegevens van vleermuizen (Vos 2007, www.zoogdieratlas.nl) komen in de ruime omgeving van het onderzoeksgebied negen soorten vleermuizen voor. Deze zijn: Gewone baardvleermuis, Franjestaart, Watervleermuis, Meervleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis, Laatvlieger en Gewone grootoorvleermuis. Enkele van deze soorten zijn voornamelijk op en rond het landgoed Oranjewoud waargenomen, zoals Franjestaart en Gewone baardvleermuis. De andere soorten zijn op meerdere plaatsen waargenomen.

Voor vleermuizen zijn drie onderdelen van het leefgebied te onderscheiden die van groot belang (kunnen) zijn. Deze zijn: verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes. Hieronder worden deze drie elementen besproken.

Verblijfplaatsen

In de zomerperiode hebben vleermuizen in Nederland hun verblijfplaatsen voornamelijk in gebouwen of bomen. Op de aanwezige woning na, zijn er in het plangebied geen geschikte gebouwen voor verblijfplaatsen van vleermuizen. In de woning is de aanwezigheid van een verblijfplaats van gebouwbewonende vleermuizen niet uit te sluiten. Voor veel van de bomen in het plangebied geldt, dat ze te jong en/of te dun zijn om verblijfplaatsen van vleermuizen te herbergen. Langs de westrand van het gebied en in het bosperceel op de golfbaan staan oudere bomen, waar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen niet is uit te sluiten. Daarnaast staan verspreid over het terrein enkele

oude bomen. Hoewel deze enigszins geïsoleerd staan, zijn ook hier verblijfplaatsen van vleermuizen niet op voorhand uit te sluiten.

Foerageergebied

Het plangebied is in principe geschikt als foerageergebied voor de meeste van de bovengenoemde vleermuissoorten. Rond de overgangen van opgaande begroeiing naar open delen kunnen Laatvlieger, Gewone- en Ruige dwergvleermuis foerageren. Boven de waterpartijen is geschikt jachtbiotoop voor Watervleermuis, Meervleermuis en Rosse vleermuis aanwezig en op meer beschutte locaties is mogelijk geschikt foerageergebied aanwezig voor bijvoorbeeld Gewone grootoorvleermuis.

Vliegroutes

Bij verplaatsingen tussen verblijfplaatsen en foerageergebied maken vleermuizen meestal gebruik van vaste vliegroutes langs lijnvormige structuren, zoals sloten, kanalen, bomenrijen en huizenblokken. In het plangebied zijn dergelijke landschapselementen aanwezig in de vorm van de Engelenvaart, de (oevers van de) waterpartijen en de paden. Het is aannemelijk dat in of langs het plangebied vaste vliegroutes van vleermuizen aanwezig zijn.

3.8 Overige zoogdieren

Behalve vleermuizen komen in de omgeving van het plangebied ook andere beschermde zoogdiersoorten voor. Hieronder wordt per beschermingscategorie van de Flora- en faunawet besproken welke soorten dit zijn en of deze door de beoogde herinrichting kunnen worden beïnvloed.

Licht beschermde soorten

De door de Flora- en faunawet licht beschermde zoogdiersoorten zijn algemeen voorkomende soorten, zoals Mol, Egel, Haas, Vos, Wezel, Bunzing, Woelrat en diverse muizensoorten. Deze soorten komen in de ruime omgeving van het plangebied voor (Vos 2007). Het plangebied kan voor veel van deze soorten geschikt leefgebied vormen.

Middelzwaar beschermde soorten

In de ruime omgeving van het plangebied komen de middelzwaar beschermde Steenmarter en Eekhoorn voor (Vos 2007, www.zoogdieratlas.nl). De Eekhoorn kwam in eerste instantie alleen voor op het landgoed Oranjewoud en oostelijk daarvan (Vos 2007). In 2008 is echter ook een waarneming van Eekhoorn bekend in één van de kilometerhokken waar het plangebied deel van uitmaakt (www.zoogdieratlas.nl). Mogelijk betreft het een waarneming in het bosgebied rond de golfbaan. In het plangebied is geschikt leefgebied voor deze soort beperkt aanwezig, maar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van Eekhoorn is niet uit te sluiten. De locatie met de grootste kans op aanwezigheid van de soort is het bosperceel met Zomereiken langs de oostkant van de golfbaan.

De Steenmarter heeft zijn verspreidingsgebied de afgelopen tientallen jaren flink uitgebreid en schuwt daarbij menselijk omgeving niet. Ook in de bebouwde kom van Heerenveen zijn verblijfplaatsen van deze soort bekend (Van Dulleman 2008, Heikoop 2008). Het plangebied is voor de Steenmarter potentieel geschikt als leefgebied. Het plangebied kan dienst doen als foerageergebied en Steenmarters kunnen er tijdelijke verblijfplaatsen hebben, maar kraamverblijfplaatsen worden niet verwacht.

Zwaar beschermde soorten

Uit verspreidingsgegevens van zoogdieren blijkt dat in de ruime omgeving van het plangebied de zwaar beschermde Das, Boomarter en Waterspitsmuis voorkomen (Vos 2007).

De Das is waargenomen in en rond een bosgebied ten zuiden van Nieuweschoot. Het plangebied is door de omliggende bebouwing en de hoge menselijke activiteit niet geschikt als leefgebied voor deze soort. Bovendien zouden foerageergebieden vanuit het recreatiegebied slecht bereikbaar zijn. Om deze redenen is het onwaarschijnlijk dat in het plangebied Dassen aanwezig zijn.

Recent is van Boomarter voortplanting vastgesteld op landgoed Oranjewoud. Hoewel deze soort voornamelijk bekend is van grotere bosgebieden, worden tegenwoordig ook in kleinere bosgebieden Boomarters waargenomen. In het plangebied ontbreekt het waarschijnlijk aan de noodzakelijk rust, zodat hier geen verblijfplaatsen van deze soort worden verwacht.

De Waterspitsmuis komt voor langs oevers met een goed ontwikkelde kruidenvegetatie en voldoende dekking, bij voorkeur langs water met een brede, natte oeverzone (Lange *et al.* 2003). In het plangebied is potentieel biotoop voor deze soort beperkt aanwezig. Het gebied is in de jaren tachtig van de vorige eeuw aangelegd (voormalige zandwinput) en is daarom een tijd ongeschikt als leefgebied geweest. Bovendien liggen geschikte leefgebieden waar de soort recent is aangetroffen op een behoorlijk grote afstand. Om deze redenen is het onwaarschijnlijk dat de Waterspitsmuis in het plangebied voorkomt.

3.9 Samenvatting relevante wettelijk beschermde soorten

Op basis van dit hoofdstuk is in tabel 1 op een rij gezet welke wettelijk beschermde soorten in de (ruime) omgeving van het plangebied en/of (mogelijk) in het plangebied voorkomen. Daarnaast wordt aangegeven of de betreffende soorten kunnen worden beïnvloed door de uitvoering van de beoogde bestemmingsplanwijziging en daardoor relevant zijn voor het vervolg van de onderhavige beoordeling. Voor deze soorten wordt in het volgende hoofdstuk bepaald welke effecten zij (kunnen) ondervinden en wordt beoordeeld hoe dit zich verhoudt tot de Flora- en faunawet.

Tabel 3-1 - Overzicht van wettelijk beschermde soorten in en rond het plangebied. Van deze soorten wordt aangegeven of zij aanwezig zijn in de (ruime) omgeving en/of in het plangebied, de status volgens de Rode Lijst, de beschermingscategorie van de Flora- en faunawet en of de betreffende soort relevant is voor onderhavige beoordeling. Aanwezigheid: + = aanwezig, - = afwezig, (+) = mogelijk aanwezig, maar niet vastgesteld, w = waarschijnlijk aanwezig. Categorieën van de Rode Lijst: gevoelig (GE), kwetsbaar (KW), bedreigd (BE) en ernstig bedreigd (EB), +/- = afhankelijk van de soort. Beschermingsregime: Ffw = Flora- en faunawet, waarbij 1 = licht beschermd, 2 = middelzwaar beschermd en 3 = zwaar beschermd.

Beschermde soorten	Aanwezig in omgeving	Aanwezig in plangebied	Rode Lijst- status	Beschermings- regime	Relevant voor beoordeling
Zwanenbloem	+	(+)	-	Ffw 1	Ja
Gewone dotterbloem	+	(+)	-	Ffw 1	Ja
Koningsvaren	+	+	-	Ffw 1	Ja
Rietorchis	+	(+)	-	Ffw 2	Ja
Groene glazenmaker	+	(+)	BE	Ffw 3	Ja
Overige ongewervelde diersoorten (§ 3.2)	+	-	+/-	Ffw 1-3	Nee
Kleine modderkruiper	+	(+)	-	Ffw 2	Ja
Grote modderkruiper	+	-	KW	Ffw 3	Nee
Bittervoorn	+	(+)	KW	Ffw 3	Ja
Licht beschermd amfibieënsoorten (§ 3.4)	+	w	-	Ffw 1	Ja
Poelkikker	+	-	-	Ffw 3	Nee
Heikikker	+	-	-	Ffw 3	Nee
Rugstreeppad	+	(+)	GE	Ffw 3	Ja
Adder	+	-	KW	Ffw 3	Nee
Gladde slang	+	-	BE	Ffw 3	Nee
Ringslang	+	(+)	KW	Ffw 3	Ja
Vogels	+	+	+/-	Ffw	Ja
Vleermuizen	+	(+)	+/-	Ffw 3	Ja
Licht beschermd zoogdierensoorten (§ 3.8)	+	w	+/-	Ffw 1	Ja
Steenmarter	+	(+)	-	Ffw 2	Ja
Eekhoorn	+	(+)	-	Ffw 2	Ja
Boommarter	+	-	KW	Ffw 3	Nee
Waterspitsmuis	+	-	KW	Ffw 3	Nee

4 Effectbepaling en beoordeling

Op basis van het overzicht van de beschermde soorten (hoofdstuk 3), worden in dit hoofdstuk de wettelijk beschermde soorten besproken die mogelijk negatieve effecten kunnen ondervinden van de uitvoering van het bestemmingsplan. Wettelijk beschermde soorten die in dit hoofdstuk niet worden genoemd, komen hoogstwaarschijnlijk niet voor in het plangebied en/of ondervinden geen negatieve effecten van mogelijke ingrepen.

Factoren die een rol kunnen spelen bij mogelijke negatieve effecten, zijn:

- Aantasting of verlies van leefgebied
- Verstoring tijdens werkzaamheden voor ingrepen
- Verstoring als gevolg van nieuw gebruik

4.1 Licht beschermde soorten

In het bestemmingsplangebied komen waarschijnlijk enkele licht beschermde planten-, amfibieën- en zoogdiersoorten voor. Voor deze licht beschermde soorten geldt een vrijstelling van enkele verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. De bestemmingen en ruimtelijke ingrepen binnen de planregels in het nieuwe bestemmingsplan veroorzaken daarom geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van licht beschermde soorten uit de drie genoemde soortgroepen.

4.2 Rietorchis

Indien ruimtelijke ingrepen aan oevers en/of graslanden in de nabijheid daarvan worden uitgevoerd, kan niet worden uitgesloten, dat groeiplaatsen van de middelzwaar beschermde Rietorchis worden aangetast of verloren gaan. In dat geval ontstaat mogelijk een conflict met de Flora- en faunawet. Voorafgaand aan dergelijke ruimtelijke ingrepen dient daarom vooraf te worden vastgesteld of er groeiplaatsen van deze soort aanwezig zijn. In het geval dat Rietorchis wordt aangetroffen, zijn er twee mogelijkheden. Als de werkzaamheden worden uitgevoerd volgens een door het ministerie van EL&I goedgekeurde gedragscode (bijvoorbeeld Gedragscode Provinciale Infrastructuur), veroorzaken deze werkzaamheden geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van Rietorchis. Indien niet wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, dan dient een ontheffing volgens de Flora- en faunawet te worden aangevraagd.

4.3 Groene glazenmaker

Indien ingrepen worden uitgevoerd aan waterpartijen of de directe omgeving daarvan waar de zwaar beschermde Groene glazenmaker voorkomt, ontstaat mogelijk een conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van deze soort. Omdat de Groene glazenmaker sterk is gebonden aan goed ontwikkelde krabbenscheervegetaties, kan worden gesteld dat ingrepen aan en nabij dergelijke vegetaties vervolgstappen noodzakelijk zijn. In dat geval zal namelijk uit veldonderzoek moeten blijken of de Groene

glazenmaker op de betreffende locatie voorkomt. Tevens kan op basis daarvan worden bepaald of en welke vervolgstappen volgens de Flora- en faunawet zijn vereist.

4.4 Vissen

In de waterpartijen in het plangebied is de aanwezigheid van wettelijk beschermde vissen niet uit te sluiten. Indien ruimtelijke ingrepen in het plangebied plaatsvinden aan oppervlaktewater, ontstaan mogelijk negatieve effecten op het leefgebied van de middelzwaar beschermde Kleine modderkruiper en/of de zwaar beschermde Bittervoorn. In dat geval ontstaat een conflict met de Flora- en faunawet. Voorafgaand aan dergelijke ruimtelijke ingrepen dient daarom te worden vastgesteld of de genoemde vissoorten aanwezig zijn. In het geval dat Bittervoorn wordt aangetroffen, dient voor de ingreep een ontheffing volgens de Flora- en faunawet te worden aangevraagd. Bij aanwezigheid van Kleine modderkruiper kunnen de werkzaamheden ook worden uitgevoerd volgens een goedgekeurde gedragscode om een conflict met de Flora- en faunawet te voorkomen.

4.5 Rugstreepad

In hoofdstuk 3 werd geconcludeerd, dat het niet is uit te sluiten dat de zwaar beschermde Rugstreepad in het plangebied aanwezig is. Bij ingrepen aan waterpartijen of graafwerkzaamheden aan 'losgrondig' terrein is daarom mogelijk sprake van negatieve effecten op deze soort. In dat geval ontstaat een conflict met de flora- en faunawet. Daarom dient voorafgaand aan dergelijke ruimtelijke ingrepen te worden vastgesteld of de Rugstreepad aanwezig is op de locatie van de ingreep. In het geval dat de soort wordt aangetroffen, zijn vervolgstappen in de vorm van mitigatie en/of compensatie nodig om een conflict met de Flora- en faunawet tegen te gaan.

4.6 Ringslang

Het is niet uit te sluiten dat de zwaar beschermde Ringslang zich in het plangebied zal vestigen of heeft gevestigd. Bij ingrepen aan bosschages en oevers, anders dan regulier beheer en onderhoud, kunnen daarom mogelijk negatieve effecten voor deze soort optreden. In dat geval ontstaat een conflict met de Flora- en faunawet. Om deze reden moet voorafgaand aan genoemde ingrepen via veldonderzoek worden vastgesteld of de locatie van de ingreep daadwerkelijk van belang is voor Ringslang. Uit het onderzoek moet blijken of en welke vervolgstappen volgens de Flora- en faunawet noodzakelijk zijn.

4.7 Vogels

Indien ruimtelijke ingrepen in het plangebied plaatsvinden moet volgens de Flora- en faunawet rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is, dat verstoord kan worden. Verstoring van broedgevallen is niet toegestaan vanuit de Flora- en faunawet en hiervoor wordt in principe ook geen ontheffing verleend.

Er zijn verschillende mogelijkheden om conflicten met de Flora- en faunawet ten aanzien van broedende vogels te voorkomen. Werkzaamheden (bijvoorbeeld rigoureuze kap- en snoeiwerkzaamheden) buiten

het broedseizoen uitvoeren, is de meest zekere optie. Een alternatief is om werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen te beginnen, zodat broedpogingen in het werkgebied achterwege blijven door de verstoring tijdens de werkzaamheden. Mochten er toch vogels tot broeden komen en door de werkzaamheden worden verstoord, dan is er een conflict met de Flora- en faunawet en moeten de werkzaamheden gestaakt worden tot na de broedperiode. Dit kan worden voorkomen door geen geschikte plaatsen voor nesten te laten ontstaan tijdens de werkzaamheden, door bijvoorbeeld kap- en snoeihout niet dagenlang te laten liggen.

Buiten het broedseizoen vallen de meeste nestplaatsen niet onder de bescherming van de Flora- en faunawet, maar een aantal vogelsoorten maakt gedurende het gehele jaar gebruik van de nestplaats of keert jaarlijks terug op dezelfde plaats. Hun nesten en de functionele leefomgeving daarvan worden daarom het gehele jaar beschermd. Vanaf 26 augustus 2009 geldt een aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten, die indicatief is en niet uitputtend. Van enkele soorten die op deze lijst staan kunnen in het bestemmingsplangebied nestplaatsen aanwezig zijn, zoals Buizerd, Sperwer en Ransuil. Indien deze nestplaatsen en/of de functionele leefomgeving daarvan door ruimtelijke ingrepen verdwijnen of ongeschikt worden, ontstaat mogelijk een conflict met de Flora- en faunawet. In dat geval treden de volgende stappen in werking. Er moet door een deskundige een 'omgevingscheck' worden uitgevoerd om te bepalen of er voldoende gelegenheid voor de soort is om zelfstandig een vervangende nestplaats te vinden in de omgeving. Indien dit niet het geval is, moet, voor zover dit mogelijk is, een vervangend nest worden aangeboden. Het is vrijwel niet mogelijk om een ontheffing te krijgen voor het vernielen of verstoren van een jaarrond beschermde nestplaats.

4.8 Vleermuizen

In hoofdstuk 3 is beschreven dat het plangebied drie belangrijke functies voor vleermuizen kan vervullen. Voor wat betreft de functie foerageergebied en vliegroutes geldt, dat deze functies gewaarborgd blijven, behoudens ingrijpende ruimtelijke ingrepen aan groenstructuren en waterpartijen of een sterke toename van de verlichting in het gebied. Betreffende foerageergebied en vliegroutes veroorzaken ruimtelijke ingrepen binnen de planregels in het nieuwe bestemmingsplan geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van vleermuizen.

In de woning en oudere bomen in het plangebied zijn verblijfplaatsen van vleermuizen niet uit te sluiten. Bij sloop van de woning of de kap van oudere bomen gaan daardoor mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen verloren. In dat geval ontstaat een conflict met de Flora- en faunawet. Bij genoemde ingrepen in het plangebied dient vooraf vastgesteld te worden of er mogelijk effecten optreden voor verblijfplaatsen van vleermuizen. Indien dit het geval is, zijn vervolgstappen in de vorm van mitigatie en/of compensatie noodzakelijk om een conflict met de Flora- en faunawet te voorkomen.

4.9 Overige zoogdiersoorten

4.9.1 Steenmarter

Bij structurele ingrepen aan bosschages worden mogelijk tijdelijke verblijfplaatsen van Steenmarter verstoord. Tevens kunnen dergelijke ingrepen leiden tot een negatief effect op (de kwaliteit van) het foerageergebied van deze soort. Steenmarters hebben binnen hun territorium een groot aantal tijdelijke verblijfplaatsen en bestrijken vaak een grote oppervlakte aan foerageergebied. De omgeving van het

plangebied biedt veel mogelijkheden daarvoor. Om deze redenen mag worden aangenomen dat voor mogelijk aanwezige Steenmarters voldoende alternatieve verblijfplaatsen aanwezig zijn en de functionaliteit van het foerageergebied gewaarborgd blijft. Geconcludeerd kan worden dat gangbare ingrepen binnen de planregels in het nieuwe bestemmingsplan geen conflict veroorzaken met de Flora- en faunawet ten aanzien van Steenmarter.

4.9.2 Eekhoorn

De aanwezigheid van de middelzwaar beschermde Eekhoorn in het plangebied is niet uit te sluiten. Deze soort heeft zijn nesten in bomen en heeft er hiervan verscheidene (4-7) in het territorium, waarvan één kraamnest (Lange *et al.* 2003). Bij de kap van bomen in het plangebied gaan daarom mogelijk nesten van Eekhoorn verloren. Hierdoor ontstaat mogelijk een conflict met de Flora- en faunawet. Om deze reden moet voorafgaand aan de kap van bomen worden vastgesteld of in de betreffende bomen nesten van Eekhoorns aanwezig zijn. Bij gebleken aanwezigheid van nesten moet worden bepaald of en welke vervolgstappen volgens de Flora- en faunawet noodzakelijk zijn, bijvoorbeeld een ontheffingsaanvraag of uitvoering volgens een gedragscode.

4.10 Samenvattende tabel

De effectbepaling en beoordeling die in dit hoofdstuk is beschreven, is in tabel 2 samengevat. In de tabel is per relevante soort weergegeven of deze negatieve effecten kan ondervinden bij ingrepen en of er een conflict kan ontstaan met de Flora- en faunawet. Tevens is aangegeven of en welke vervolgstappen in dat geval noodzakelijk kunnen zijn. Die noodzakelijkheid hangt af van de werkzaamheden die worden uitgevoerd.

Tabel 2. Overzicht van de effectbepaling van mogelijke ingrepen op de relevante wettelijk beschermde soorten en de beoordeling in het kader van de Flora- en faunawet. Daarnaast is weergegeven of en welke vervolgstappen noodzakelijk zijn.

Wettelijk beschermde soorten	Negatieve effecten	Conflict Flora- en faunawet	Vervolgstappen
Licht beschermde planten-, amfibieën-, en zoogdiersoorten	Mogelijk	Nee	Nee
Rietorchis	Mogelijk	Mogelijk	Mogelijk aanvullend onderzoek nodig
Groene glazenmaker	Mogelijk	Mogelijk	Mogelijk aanvullend onderzoek nodig
Vissen	Mogelijk	Mogelijk	Mogelijk aanvullend onderzoek nodig
Rugstreepad	Mogelijk	Mogelijk	Mogelijk aanvullend onderzoek nodig
Ringslang	Mogelijk	Mogelijk	Mogelijk aanvullend onderzoek nodig
Inheemse broedvogels	Mogelijk	Mogelijk	Uitvoering volgens voorwaarden (§4.7)
Jaarrond beschermde nestplaatsen van vogels	Mogelijk	Mogelijk	Mogelijk aanvullend onderzoek nodig
Vleermuizen	Mogelijk	Mogelijk	Mogelijk aanvullend onderzoek nodig
Steenmarter	Mogelijk	Mogelijk	Nee
Eekhoorn	Mogelijk	Mogelijk	Mogelijk aanvullend onderzoek nodig

5 Conclusies

In dit hoofdstuk worden de conclusies ten aanzien van de relevante beschermde soorten uit het vorige hoofdstuk nog eens op een rij gezet en wordt aangegeven hoe ruimtelijke ingrepen binnen de planregels van het nieuwe bestemmingsplan zich verhouden tot de Flora- en faunawet.

Bij ruimtelijke ingrepen binnen de planregels van de bestemmingen in het nieuwe bestemmingsplan is er mogelijk sprake van negatieve effecten op wettelijk beschermde soorten. Deze soort(groep)en zijn:

- Rietorchis
- Groen glazenmaker
- Vissen
- Rugstreepad
- Ringslang
- Vogels
- Vleermuizen
- Eekhoorn

Op dit moment is niet duidelijk of de genoemde beschermde soorten daadwerkelijk in het plangebied of op de locatie van de eventuele ingreep voorkomen. Tevens is nog niet duidelijk of er ruimtelijke ingrepen zijn voorzien. Op locaties waar ruimtelijke ingrepen volgens de planregels worden uitgevoerd, is het nodig om voorafgaand aan de werkzaamheden aanvullend onderzoek uit te laten voeren naar één of meer van de genoemde soorten om te bepalen of en welke vervolgstappen volgens de Flora- en faunawet noodzakelijk zijn. Afhankelijk van de resultaten van het vervolgonderzoek kunnen de volgende vervolgstappen nodig zijn:

- De werkzaamheden uitvoeren volgens voorwaarden (broedvogels)
- De werkzaamheden uitvoeren volgens een door het ministerie van EL&I goedgekeurde gedragscode (Rietorchis, vissen, Eekhoorn)
- Mitigatie en/of compensatie (Groene glazenmaker, Rugstreepad, jaarrond beschermde nestplaatsen van vogels, vleermuizen)
- Een ontheffingsaanvraag (Rietorchis, vissen, Ringslang, Eekhoorn)

Eindconclusie

Ondanks de mogelijke aanwezigheid van een relatief groot aantal soort(groep)en en de mogelijke vervolgstappen volgens de Flora- en faunawet, wordt de kans op onoverkomelijke bezwaren vanuit deze wet zeer gering geacht. Om deze reden kunnen de bestemmingen en planregels in het nieuwe bestemmingsplan worden vastgesteld, op voorwaarde dat voorafgaand aan daadwerkelijke ruimtelijke ingrepen wordt bepaald of en welke vervolgstappen volgens de Flora- en faunawet noodzakelijk zijn.

6 Literatuur

Bergmans, W. & A. Zuiderwijk 1986. Atlas van de Nederlandse Amfibieën en Reptielen en hun bedreiging. Vijfde Herpetologeografisch verslag. Lacerta/ KNNV Uitgeverij, Hoogwoud.

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhof, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea. Papilionoidea. Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey Nederland.

Boer E.P. de: De Groene Glazenmaker en de krabbescheerlevensgemeenschap in Friesland, Stichting Landschapsbeheer Friesland, Beetsterzwaag, 2006.

Brenninkmeijer, A., R.M.G. van der Hut & M. Koopmans 2008. Verspreiding van beschermde vissoorten in Fryslân. A&W-rapport 1029. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.

Bruyne, R. de 2004. Nauwe korfslak *Vertigo angustior* Jeffreys 1830, gebaseerd op gegevens tot het jaar 2002. EIS Nederland, www.naturalis.nl/eis.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (red.)(RAVON) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Delft, J. van, A. de Bruin & P. Frigge 2010. Waarnemingenoverzicht 2009. RAVON 38, jaargang 12 nummer 4; 78-98. RAVON, Nijmegen.

Dulleman, D. van 2008. Ecologische beoordeling afbraak school, Heerenveen. 1333HVN/DvD. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.

EIS-Nederland, De Vlinderstichting & Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2007. Waarnemingenverslag dagvlinders, libellen en sprinkhanen. EIS-Nederland, Leiden / De Vlinderstichting, Wageningen / Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Assen.

Heikoop, L. 2008. Ecologische beoordeling afbraak schoolgebouw Falkenaweg Heerenveen. A&W-rapport 1184. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.

Jansen, H. & E.P. de Boer 2007. Gedifferentieerd beheer- en onderhoud ten behoeve van Groene glazenmaker en Krabbescheer in Fryslân. Beschrijving uitgangssituatie. Landschapsbeheer Friesland & Buro Elodea/ Beetsterzwaag & Boornbergum.

Kalkman, V.J. 2004. Zeggekorfslak *Vertigo moulinsiana* (Dupuy, 1849). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis

Koese, B., E.P. de Boer, J.C.M. Cuppen, J. Schut & J. Tienstra 2008. De Gestreepte waterroofkever in Zuidoost-Friesland: inhaalslag 2008. EIS-Nederland, Leiden.

Koopmans, M. 2008. Visonderzoek Pilotstudie Krabbescheer. A&W-rapport 1129. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden

Lange, R., P. Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek 2003. Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging KNNV, Utrecht.

Ministerie van LNV 2003. Ondernemen en de Flora- en faunawet. Ministerie van LNV, Den Haag.

Ministerie van LNV 2004. Werken aan Natura 2000. Handreiking voor de bescherming van de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden. Concept Ministerie van LNV, Den Haag.

Ministerie van LNV 2005. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van LNV, Den Haag.

Nöllert, A. & C. Nöllert 2001. Amfibieëngids van Europa. Tirion Uitgevers BV, Baarn.

Peeters, T.M.J., C. van Achterberg, W.R.B. Heitmans, W.F. Klein, V. Lefeber, A.J. van Loon, A.A. Mabelis, H. Nieuwenhuijsen, M. Reemer, J. de Rond, J. Smit, H.H.W. Velthuis, 2004. De wespen en mieren van Nederland (Hymenoptera: Aculeata. – Nederlandse Fauna 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden, KNNV Uitgeverij, Utrecht & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Timmermans, G., R. Lipmann, M. Melchers & H. Holsteijn 2004. De Gewone rivierkreeft *Astacus astacus* (Linnaeus, 1758). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis.

Vos, S. (redactie) 2007. Werkatlas Zoogdieren in Fryslân verspreiding 1990-2006. Provincie Fryslân, Leeuwarden.

Wymenga, E., A. Brenninkmeijer, L. Heikoop & J. Schut (red.) 2006. Speciale Beschermingszones en beschermde soorten in Fryslân. A&W-rapport 486. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.

Geraadpleegde internetsites

www.telmee.nl

www.waarneming.nl

www.zoogdieratlas.nl

Bijlage 1 Relevante wet- en regelgeving natuur

Alle ruimtelijke ingrepen in Nederland dienen, onder andere volgens de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht), aan de ecologische wet- en regelgeving te worden getoetst. Deze is in dit hoofdstuk kort samengevat. Voor een precieze weergave van juridisch relevante teksten raadplege men de oorspronkelijke uitgaven van de wetsteksten. De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in twee delen: gebiedsbescherming (paragraaf 1) en soortbescherming (paragraaf 2).

1 GEBIEDSBESCHERMING

Gebiedsbescherming in Nederland is geregeld via de Natuurbeschermingswet (Natura 2000-gebieden en Beschermd Natuurmonumenten) en via regelgeving omtrent de Ecologische Hoofdstructuur en ruimtelijke ordening (bestemmingsplannen).

1.1 Natuurbeschermingswet en Natura 2000

Natura 2000

Natura 2000 is een netwerk van beschermde gebieden in de Europese Unie, dat wordt opgebouwd ter behoud en herstel van biodiversiteit. De Nederlandse Natura 2000-gebieden vormen een essentiële schakel in de internationale vliegroute van vele soorten trekvogels. Een aantal natuurgebieden is van bijzonder internationaal belang, zoals de Waddenzee, de duinen en de laagveenmoerassen. Voor een aantal planten- en diersoorten, die meer of minder onder druk staan, zoals de Noordse woelmuis, de Grote vuurvlieder en de Groenknolorchis heeft Nederland ook een grote internationale verantwoordelijkheid. Met de Nederlandse bijdrage aan Natura 2000 wordt voorkomen dat de natuur in Europa verder achteruitgaat. Om dit Natura 2000-netwerk in Nederland adequaat in stand te houden, te herstellen en te beschermen is het nodig om hieraan een wettelijk regime te verbinden: de Natuurbeschermingswet 1998.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 in werking getreden. Daarmee verankerde Nederland de gebiedsbescherming van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving. De Natura 2000-gebieden die in het kader van deze richtlijnen zijn vastgesteld, worden ook wel Vogelrichtlijn- c.q. Habitatrichtlijn-gebieden of Speciale beschermingszones genoemd. Handelingen die deze gebieden schaden zijn verboden, tenzij de Provincie vergunning verleent. Habitatrichtlijngebieden zijn aangewezen vanwege bijzondere habitattypen en soorten. Vogelrichtlijngebieden zijn aangewezen ter bescherming van leefgebieden van bedreigde vogels en trekvogels. De soorten en habitattypen waarvoor een gebied is aangewezen, worden de 'kwalificerende waarden' genoemd.

De Natuurbeschermingswet 1998 schrijft voor dat er voor ieder Natura 2000-gebied een aanwijzingsbesluit moet worden opgesteld waarin heldere instandhoudingsdoelen zijn vastgelegd. Op dit moment is nog bij veel Natura 2000-gebieden sprake van een ontwerpaanwijzingsbesluit. Op basis daarvan worden de komende jaren beheerplannen ontwikkeld. Daarin is vastgelegd hoe habitattypen en soorten in een Natura 2000-gebied beschermd worden en welke activiteiten in en om de Natura 2000-gebieden zijn toegestaan. Voor een aantal Natura 2000-gebieden is het beheerplan gereed en is het ontwerpbesluit omgezet in een aanwijzingsbesluit.

Beschermde Natuurmonumenten

Onder de huidige Natuurbeschermingswet is het onderscheid tussen Staatsnatuurmonumenten en Beschermde Natuurmonumenten vervallen. Beide vallen onder de noemer Beschermde Natuurmonumenten. Als Beschermde Natuurmonumenten binnen Natura 2000-gebieden liggen, worden de natuurwaarden en het natuurschoon waarvoor deze gebieden onder de oude wet zijn aangewezen, opgenomen in de instandhoudingsdoelstellingen van het betreffende Natura 2000-gebied. Het oude beschermingsregime treedt terug. Handelingen in of rondom Beschermde Natuurmonumenten die buiten de Natura 2000-gebieden liggen, zijn verboden als ze schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis of voor dieren en planten in dat gebied, of als ze het Beschermde Natuurmonument ontsieren. Dit geldt echter niet als de minister van LNV of de provincie een vergunning heeft verleend.

Externe werking

De kwaliteit van Natura 2000-gebieden is mede afhankelijk van de ruime omgeving. Als een activiteit die buiten een beschermd gebied plaats zal vinden, negatieve gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, moet deze beoordeeld worden. Locale en regionale overheden mogen in bestemmingsplannen geen ontwikkelingen mogelijk maken die in potentie een bedreiging voor Natura 2000-gebieden inhouden. Dit geldt voor nieuwe ontwikkelingen maar in beginsel ook voor bestaand gebruik.

Activiteiten op korte afstand van een Natura 2000-gebied kunnen kwalificerende soorten in het Natura 2000-gebied verstoren of verontrusten. Ook activiteiten op grotere afstand van een Natura 2000-gebied kunnen gevolgen hebben voor Natura 2000-gebieden, zoals hydrologische effecten (bijvoorbeeld als gevolg van grote grondwateronttrekkingen) en een toename van vliegverkeer. Verstoring treedt ook op wanneer kwalificerende soorten vanuit het Natura 2000-gebied gebruik maken van de omgeving en dat gebruik door ruimtelijke ontwikkelingen minder mogelijk wordt. Een dergelijke situatie kan zich voordoen bij een soort als de Wespandief, die binnen een straal van zeven kilometer rond zijn nest foerageergebieden bezoekt. Als een Natura 2000-gebied is aangewezen als broedgebied voor deze soort, zijn hiermee ook zijn foerageergebieden rond het Natura 2000-gebied beschermd. De bescherming van Natura 2000-gebieden is dus ook buiten de gebiedsgrenzen van kracht. Dit wordt aangeduid met de term externe werking.

Toetsing volgens de Natuurbeschermingswet

Als er nieuwe activiteiten in of nabij een Natura 2000-gebied plaatsvinden, moet oriënterend onderzoek uitwijzen of er een kans is dat deze significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden hebben. Deze oriëntatie is de Voortoets. Er zijn drie uitkomsten daarvan mogelijk (ministerie van LNV 2005):

- 1 Er is zeker geen negatief effect. Dit betekent dat er geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig is.
- 2 Er is wel een mogelijk negatief effect, maar dit is zeker geen significant negatief effect. Dit betekent dat een vergunning moet worden aangevraagd die vergezeld moet gaan van de zogenaamde Verslechterings- en verstoringstoets.
- 3 Er is een kans op een significant negatief effect. Dan moet een vergunningsprocedure worden gevolgd die vergezeld moet gaan van een Passende beoordeling. Hiervoor is onderzoek nodig op basis van de beste wetenschappelijke kennis ter zake. Als op grond hiervan wederom blijkt dat niet valt uit te sluiten dat het plan significante gevolgen heeft voor het gebied, kan de provincie slechts een vergunning verlenen als voldaan wordt aan de zogenaamde 'ADC-criteria'. Dat wil zeggen dat er geen

alternatieven (A) voor het plan zijn, er een dwingende reden van groot openbaar belang (D) met het plan is gemoeid en vóór de ingreep compensatie van natuurwaarden (C) is gerealiseerd.

In een korte natuurtoets of quickscan is meestal de Voortoets opgenomen in de teksten over gebiedsbescherming. Een Verslechtings- en verstoringstoets of een Passende beoordeling valt buiten de reikwijdte van een quickscan.

1.2 Overige vormen van gebiedsbescherming

De Ecologische hoofdstructuur (EHS) is onderdeel van het rijksbeleid voor een netwerk van natuurgebieden door Nederland. De provincies zijn verantwoordelijk voor een invulling van de EHS is een provinciale EHS. Waar de grenzen nog globaal zijn vastgesteld, moeten onomkeerbare ingrepen voorkomen worden. Na vaststelling van de exacte grenzen zijn ruimtelijke ingrepen binnen de EHS niet toegestaan, indien deze leiden tot aantasting van de wezenlijke waarden van het gebied. In uitzonderingsgevallen kan de provincie de natuurwaarden en functies van het EHS-gebied laten wijken voor andere functies van groot maatschappelijk belang. De initiatiefnemer dient deze belangen en mogelijke alternatieven uitgebreid te motiveren. Daarnaast dienen compenserende dan wel mitigerende maatregelen te worden uitgevoerd (ministerie van LNV 2003).

Op provinciaal niveau kan regelgeving zijn ontwikkeld om in weidegebieden mogelijkheden te creëren voor een extra bescherming van foeragerende watervogels tijdens de winter en weidevogels. Zo kunnen gebieden zijn aangewezen als ganzenfoerageergebied en/of weidevogelgebied. De bescherming van de overige natuurgebieden is veelal geregeld in bestemmingsplannen die zijn opgesteld krachtens de Wet op de Ruimtelijke Ordening.

2. SOORTBESCHERMING

2.1 Flora- en faunawet

In de Flora- en faunawet is de bescherming geregeld van soorten die in die wet zijn genoemd. Deze soorten zijn ingedeeld in beschermingscategorieën (Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten). Daarnaast geldt voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving de 'zorgplicht'. Vanaf 26 augustus 2009 geldt een gewijzigde aanpak betreffende de beoordeling van ontheffingsaanvragen.

Zorgplicht

De zorgplicht houdt in dat iedereen dient te voorkomen dat zijn handelen nadelige gevolgen voor flora en fauna heeft. Als dat niet mogelijk is, dienen die gevolgen zoveel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt te worden (artikel 2). De zorgplicht geldt altijd, zowel voor beschermde als onbeschermde soorten. Bij overtreding zijn er overigens geen sancties.

Beschermde soorten

In de Flora- en faunawet heeft de overheid van nature in Nederland voorkomende planten- en diersoorten aangewezen die beschermd moeten worden. Ook de beschermde soorten onder de Europese richtlijnen (Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn) zijn hierin opgenomen. De bescherming houdt in dat het verboden is om beschermde, inheemse planten te beschadigen (artikel 8). Het is ook verboden om beschermde, inheemse dieren te doden, verontrusten, dan wel hun nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen of te verstoren (artikelen 9 tot en met 12).

Zorgvuldig handelen

'Zorgvuldig handelen' (artikelen 2b, 2c, 2d en 16c AMvB) gaat verder dan het voldoen aan de zorgplicht. Dit begrip is gekoppeld aan de beschermde soorten waarvoor ontheffing kan worden aangevraagd. Niet-zorgvuldig handelen is strafbaar. Zorgvuldig handelen vereist altijd een inspanning om te overzien wat de beoogde ingreep teweeg zal brengen. Een initiatiefnemer moet bijvoorbeeld altijd vooraf inventariseren welke beschermde, niet-vrijgestelde soorten aanwezig zijn in een gebied waar een ingreep is gepland. Ook moet hij in redelijkheid alles doen of laten om te voorkomen, of zoveel mogelijk te beperken, dat de artikelen 8-12 van de Flora- en faunawet worden overtreden. De eerste stap daartoe is een goede planning, bijvoorbeeld om verstoring van dieren in de voortplantingstijd te voorkomen.

Beschermingsregimes

In 2005 is een aantal wijzigingen van Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB) bij de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierdoor is het beschermingsregime van inheemse beschermde planten en dieren vastgelegd. Er zijn vier beschermingscategorieën, namelijk voor de soorten in tabel 1, 2 en 3 en de vogels. De indeling van de soorten is bepaald door de zeldzaamheid of de mate van bedreiging van soorten in Nederland, waarbij ook de aangewezen onder de Habitatrichtlijn zijn ingepast. Het gaat om de volgende beschermingscategorieën en de beoordeling voor projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling:

- 1 Licht beschermde soorten van tabel 1. Voor deze soorten geldt een algehele vrijstelling.
- 2 Middelzwaar beschermde soorten van tabel 2. Dit zijn soorten waarvoor bij ruimtelijke ontwikkeling vrijstelling mogelijk is, mits aantoonbaar wordt gewerkt conform een door LNV goedgekeurde gedragscode.
- 3 Zwaar beschermde soorten van tabel 3. Bij verstoring daarvan kan een ontheffing nodig zijn.
- 4 Vogels.

Een ontheffing is een toestemming om in een bepaald geval af te kunnen wijken van een of meer verbodsbepalingen, zoals deze zijn vastgelegd in de artikelen 8 t/m 13 van de Flora- en faunawet.

Tabel 1.

Deze tabel bevat licht beschermde, algemeen voorkomende planten- en diersoorten, zoals Zwanenbloem, Bruine kikker, Bosmuis, Bunzing en Egel. De wetgever gaat ervan uit dat verlening van vrijstelling voor deze soorten geen afbreuk doet aan hun huidige, gunstige staat van instandhouding. Bij ruimtelijke ontwikkeling hoeft voor de verstoring van deze soorten geen ontheffing te worden aangevraagd. Uiteraard geldt wél de zorgplicht (zie hiervoor).

Tabel 2.

De tweede categorie betreft middelzwaar beschermde soorten. Hieronder is beschreven hoe met verstoring van deze soorten moet worden omgegaan bij gebruik van een gedragscode en zonder het gebruik daarvan.

Wanneer de beoogde werkzaamheden worden uitgevoerd volgens een gedragscode, hoeft voor de verstoring van soorten van tabel 2 geen ontheffing te worden aangevraagd. De gedragscode vermeldt hoe bij het uitvoeren van de werkzaamheden schade aan planten en dieren en hun verblijfplaatsen kan worden voorkomen of zoveel mogelijk wordt beperkt. De gedragscode die voor vrijstelling is vereist, moet goedgekeurd zijn door LNV en van toepassing zijn op de beoogde activiteit. Op de site van LNV zijn alle goedgekeurde gedragscodes beschikbaar die door verscheidene brancheorganisaties zijn opgesteld. Er

moet aantoonbaar volgens de gedragscode worden gewerkt om te voldoen aan de bewijslast. Dit betekent dat de werkprocessen gedocumenteerd moeten worden.

Als er geen gedragscode wordt gebruikt bij de uitvoering van de beoogde werkzaamheden, moet bij overtreding van de artikelen 8-12 een ontheffing worden aangevraagd. De toetsing die dan plaatsvindt, betreft een 'lichte toets'. Hierbij wordt getoetst of de activiteiten de gunstige staat van instandhouding van een soort in gevaar brengen. Deze toets vereist dat er inzicht moet zijn in de betekenis van het plangebied als leefgebied voor de soort in relatie tot de omliggende populaties. Als dat inzicht niet bestaat, dient daar onderzoek naar plaats te vinden (omgevingscheck). Dat kan betekenen dat ook onderzoek buiten het plangebied nodig is. De aanvraag wordt beoordeeld aan de hand van de volgende criteria:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats aangetast door uw activiteiten?
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Indien kan worden aangetoond dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van een soort wordt gegarandeerd, hoeft er bij een ruimtelijke ontwikkeling geen ontheffing te worden aangevraagd ten aanzien van soorten uit tabel 2. Dat betekent vrijwel altijd dat, aantoonbaar opgenomen in de plannen, voldoende mitigerende en/of compenserende maatregelen worden uitgevoerd. Is die garantie niet te geven (bijvoorbeeld doordat de mitigerende maatregelen mogelijk niet afdoende zijn), dan moet alsnog via een ontheffingsaanvraag aan LNV worden gevraagd om te bepalen of een ontheffing nodig is.

Tabel 3.

Dit betreft zwaar beschermde soorten. Deze tabel bevat de soorten die zijn vermeld in Bijlage 1 Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten en de soorten die zijn vermeld in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Wanneer ten aanzien van een of meer soorten uit Bijlage 1 of Bijlage IV verbodsbepalingen worden overtreden door een ruimtelijke ontwikkeling, kan een ontheffingsaanvraag nodig zijn, die wordt getoetst aan de volgende criteria:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats aangetast door de activiteiten?
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?
- Is er een wettelijk belang?
- Is er een andere bevredigende oplossing?

Voor een ontheffing moet aan alle criteria zijn voldaan.

Voor de Bijlage 1-soorten van tabel 3 kan ontheffing worden aangevraagd op grond van de belangen die in het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten zijn genoemd. Bij een ruimtelijke ingreep kan het om de volgende belangen gaan:

- Bescherming van flora en fauna.
- Volksgezondheid of openbare veiligheid.
- Dwingende reden van openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor milieu, wezenlijk gunstige effecten.
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Voor de Bijlage IV-soorten van tabel 3 geldt dat er alleen vrijstelling mogelijk is op grond van de wettelijke belangen die in de Habitatrichtlijn zijn genoemd. Deze zijn:

- Bescherming van flora en fauna.
- Volksgezondheid of openbare veiligheid.
- Dwingende reden van openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor milieu, wezenlijk gunstige effecten.

Het belang van een ruimtelijke ontwikkeling geldt voor deze soorten dus niet.

Indien kan worden aangetoond dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van een soort wordt gegarandeerd, hoeft er bij een ruimtelijke ontwikkeling geen ontheffing te worden aangevraagd ten aanzien van soorten uit tabel 3. Dat betekent vrijwel altijd dat, aantoonbaar opgenomen in de plannen, voldoende mitigerende en/of compenserende maatregelen worden uitgevoerd. Is die garantie niet te geven (bijvoorbeeld doordat de mitigerende maatregelen mogelijk niet afdoende zijn), dan moet alsnog via een ontheffingsaanvraag aan LNV worden gevraagd om te bepalen of een ontheffing nodig is.

Vogels

Tijdens werkzaamheden moet rekening worden gehouden met de broedperiode van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen, maar van veel vogelsoorten is bekend dat de broedperiode ligt tussen half maart en half juli. Het is voor de wet van belang of broedgevallen aanwezig zijn die door de werkzaamheden kunnen worden verstoord. De meeste soorten zijn elk broedseizoen in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens de broedperiode onder bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor verstorende werkzaamheden buiten de broedperiode is dus geen ontheffing nodig. Er is evenmin ontheffing nodig voor het nemen van maatregelen vooraf aan de broedperiode, die de vestiging van vogels voorkomen. Ontstaan er binnen of nabij het plangebied toch nesten die kunnen worden verstoord, dan dienen de werkzaamheden te worden gestaakt tot na de broedperiode.

Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het gehele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Er is in augustus 2009 door LNV een indicatieve lijst gepubliceerd van jaarrond beschermde vogelnesten, waarin vijf categorieën zijn te onderscheiden. Daarin zijn bijvoorbeeld Gierzwaluw, Kerkuil, Ransuil, Roek en Sperwer opgenomen. Eén van de categorieën betreft soorten die geen jaarrond beschermde verblijfplaats hebben, maar wel vaak terugkeren naar de locatie waar zij het vorige jaar gebroed hebben. Dat geldt bijvoorbeeld voor zwaluw- en spechtsoorten.

Indien kan worden aangetoond dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van de vogelsoorten op bovengenoemde lijst wordt gegarandeerd, hoeft er bij een verstoring geen ontheffing te worden aangevraagd. Dat betekent vrijwel altijd dat er een omgevingscheck van belang is om te kunnen bepalen of nabij het plangebied voldoende leefruimte beschikbaar is. Een deskundige bepaalt dan of er voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden in de omgeving. Is dit niet het geval, dan moet, voor zover mogelijk, een alternatief nest worden geboden. Is dat ook niet mogelijk, dan moet ontheffing worden aangevraagd.

Voor vogels geldt dat alleen ontheffing kan worden verkregen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Deze belangen zijn:

- Bescherming van flora en fauna.
- Veiligheid van het luchtverkeer.
- Volksgezondheid of openbare veiligheid.

Het belang van een ruimtelijke ontwikkeling geldt voor deze soorten dus niet.

2.2 Rode Lijsten

Nederland heeft voor een aantal bedreigde en kwetsbare planten- en diergroepen Rode Lijsten samengesteld. De doelstelling van de Rode Lijst is het bieden van duurzame bescherming aan een soort en zijn leefgebied. De Rode Lijst bestaat uit Nederlandse soorten die vanwege hun aantalsverloop of kwetsbaarheid speciale aandacht nodig hebben om hun voorkomen in ons land veilig te stellen. Hoewel de Rode Lijsten officieel door het ministerie van LNV zijn vastgesteld, hebben ze geen juridische status. Wel verwacht het ministerie van LNV van de verschillende overheden en terreinbeherende organisaties dat zij bij beleid en beheer rekening houden met de Rode Lijsten. Een aantal Rode-Lijstsoorten is ondergebracht in de Flora- en faunawet. Op 26 augustus 2009 zijn wijzigingen uitgevoerd in de soortenlijsten van de Rode Lijst.

3. ECOLOGISCHE BEOORDELING

Bij een ecologische beoordeling dient onderzocht te worden of de beoogde plannen een bedreiging vormen voor beschermde (natuur)gebieden in de regio en/of beschermde soorten.

Gebiedsbescherming

Ten aanzien van gebiedsbescherming komen de volgende vragen aan de orde:

- 1 Liggen er beschermde (natuur)gebieden in het plangebied of nabije omgeving?
- 2 Heeft de activiteit mogelijk (significant) negatieve gevolgen voor de beschermde gebieden?
- 3 Zijn die gevolgen te voorkomen?
- 4 Welke consequenties heeft dat voor de plannen (conclusies)?

Binnen de Natuurbeschermingswet vormen de eerste drie vragen de zogenaamde 'Voortoets'.

Er wordt gebruik gemaakt van websites van LNV en de provincie om te bepalen waar de grenzen liggen van beschermde gebieden. Op de website van LNV zijn de gegevens beschikbaar van alle Natura 2000-gebieden, zoals het (ontwerp)aanwijzingsbesluit met de instandhoudingsdoelen en begrenzing.

Soortbescherming

Ten aanzien van soortbescherming komen de volgende vragen aan de orde:

- 1 Komen in het plangebied beschermde en kritische soorten en vegetaties voor?
- 2 Zo ja, worden deze bij realisatie van het plan geschaad en kan dat voorkomen worden?
- 3 Zijn er vanuit de wet- en regelgeving bezwaren tegen de plannen?

Relevante soorten en vegetaties

Voor de eerste stap zijn overzichtswerken, websites en andere bronnen geraadpleegd en is veldonderzoek uitgevoerd. Daarbij is vaak ook informatie van derden betrokken. Er is daarbij vooral gelet op soorten die in het kader van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet zijn beschermd,

soorten die zijn opgenomen in de Rode Lijst en soorten die een indicatie geven van bepaalde ecologische kwaliteiten van het plangebied.

Bronnen

Voor de ecologische beoordeling wordt per soortgroep gebruik gemaakt van de meest recente informatiebronnen over de verspreiding van soorten in Nederland. Er wordt in een aantal overzichtswerken en op betrouwbare websites nagegaan welke bijzondere en beschermde planten- en diersoorten er in (de ruime omgeving van) het betreffende plangebied voorkomen.

Veldonderzoek

De natuurwaarden worden eveneens onderzocht aan de hand van een veldbezoek. Hierbij wordt gelet op (sporen van) de aanwezigheid van beschermde en kwetsbare soorten in het plangebied. Daarnaast wordt beoordeeld voor welke beschermde soorten (die in de omgeving kunnen voorkomen) de ecologische randvoorwaarden in het plangebied aanwezig zijn. Het veldonderzoek is tevens van belang om een inschatting te kunnen maken van effecten die samenhangen met de beoogde activiteiten tijdens en na voltooiing van de werkzaamheden.

Effecten en beoordeling

Na de beschrijving van de relevante soorten die in en nabij het plangebied voorkomen, volgt een overzicht van de te verwachten effecten van de ingreep op de ecologische kwaliteiten van het plangebied. Deze verstoringen kunnen verder reiken dan de grenzen van het plangebied. We maken hier volgens de voorschriften van LNV in Werken aan Natura 2000 (ministerie van LNV 2004) onderscheid in vijf soorten effecten, onder te verdelen in kwantitatieve effecten (winst of verlies van habitats), kwalitatieve effecten (chemische effecten, fysieke effecten en verstoring) en achteruitgang in ruimtelijke samenhang (versnippering). Het gaat in alle gevallen om effecten die een verstoring veroorzaken van de (beschermde) soorten en van de functionaliteit van hun leefgebied.

De beoordeling vindt plaats aan de hand van de natuurwetgeving (Natuurbeschermingswet, Flora- en faunawet en Wet Ruimtelijke Ordening (i.c. Ecologische Hoofdstructuur). Bovendien kan een beoordeling nodig zijn ten aanzien van provinciale regelgeving, zoals betreffende ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied. Het kan nodig zijn dat de initiatiefnemer contact opneemt met de provincie wanneer effecten op kunnen treden ten aanzien van ganzenfoerageergebied en weidevogels. Indien negatieve effecten kunnen optreden ten aanzien van de instandhoudingsdoelen van een Natura 2000-gebied of een Beschermd Natuurmonument, kan het nodig zijn om een vergunning volgens de Natuurbeschermingswet aan te vragen.

Wanneer verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet kunnen worden overtreden, dienen mitigerende en/of compenserende maatregelen in de plannen te worden opgenomen. Wanneer door dergelijke maatregelen de functionaliteit van het leefgebied gegarandeerd is, is er geen ontheffing nodig (paragraaf 2.1).

Bezoekadres

Suderwei 2
9269 TZ Feanwâlden

Postadres

Postbus 32
9269 ZR Feanwâlden
Telefoon 0511 47 47 64
Fax 0511 47 27 40
info@altwym.nl

www.altwym.nl